

Votre Programme Matmidim

Semaine du 11 au 15 août 2024

Souguia n°132

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

H'oupa Kona (2)

- Psak Halakha -

Etude dédiée à la réfoua chelema de

Guershon ben Sarah

Chimon ben Juliette

Haim Dan ben Juliette

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֵׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ.

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדֵם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ.

La Mishna nous apprend que les Kiddoushin peuvent se réaliser de trois manières différentes : Kessef, Chtar et Biah. La guemarra dit que ce chiffre signifie que d'autres moyens sont à exclure. C'est la question pour la H'oupa qui pourrait, selon Rav Houna, être un moyen de faire les Kiddoushin (en plus des Nissouim).

Nous devons comprendre cet avis, avant de savoir comment la Halakha est déterminée et si elle prend en compte l'avis de Rav Houna.

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

רמב"ם הלכות אישות פרק א הלכה ב

וליקוחין אלו מצות עשה של תורה הם, ובאחד משלשה דברים האשה נקנית, בכסף או בשטר או בביאה, בביאה ובשטר מן התורה ובכסף מדברי סופרים, וליקוחין אלו הן הנקראין קידושין או אירוסין בכל מקום, ואשה שנקנית באחד משלשה דברים אלו היא הנקראת מקודשת או מאורסת.

השגת הרב"ד בביאה ובשטר מן התורה ובכסף מדברי סופרים. א"א זה שבוש ופרוש משובש הטעהו.

רא"ש מסכת קידושין פרק א סימן א

אמר רב הונא חופה קונה מק"ו ומסיק מבינייא משלשתן מכסף ושטר וביאה. [דף ה ע"ב] ופריך גמרא מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בעל כרחא ומשני רב הונא כסף מיהא באישות בעל כרחא לא אשכחן ופריך רבא על מילתיה דרב הונא שתי תשובות ושנייה אביי.

ופסקו התוס' דלא כרב הונא מדפריך סתמא דגמרא לעיל לרב הונא דאמר חופה קונה משמע דרב הונא קאמר הכי ולא סבירא לן כוותיה ואף על גב דגמרא אית ליה לעיל (דף ה א) הך סברא דרב הונא דכסף מיהא בעל כרחא באישות לא אשכחן הני מילי כדבעי למילף כסף משטר וביאה וכיון דלא אשכחן כסף בעל כרחא באישות כמו בשטר וביאה חשיב פירכא ולא ילפינן מינייהו דאין הלמד שוה למלמד אבל רב הונא דיליף חופה מכסף שטר וביאה ואיכא למיפרכך שכן ישנן בעל כרחא אף על פי שאין הפירכא שוה בכולן דמקצתן הוי באישות ומקצתן שלא באישות פרכינן שפיר דעל מה הצד פרכינן כל דהו ורב הונא סבר דאפי' פירכא כל דהו לא חשיבא ורבא דאמר שתי תשובות בדבר לאו משום דסבירא ליה כרב הונא דהאי לא חשיב פירכא שכן ישנן בעל כרחא כיון דכסף באישות לא אשכחן ולכך מהדר לפרוכי פירכא אחריתא אלא לפי דברי רב הונא קאמר

וגם רב אלפס ז"ל לא הביא דברי רב הונא משום דסבירא ליה דלאו הילכתא נינהו וכן פסק הרמב"ן ז"ל דלא כרב הונא דהקשה רבא על דבריו אף על גב דשנייהו אביי הלכתא כרבא ועוד דשינויא דאביי לאו אליבא דהילכתא סלקא האי דקאמרי' מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ליתא דהא קתני במתני' במיתת היבם ואמרינן לקמן דאתיא לן בקל וחומר מאשת איש ואף על גב דלא כתיב בהדיא קתני לה במתני' והא דקאמרינן חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה איכא למיפרכך דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה לגמור אינה גומרת אלא אחר כסף אף לקנות לא תקנה אלא אחר כסף לזה הסכימו כל הפוסקים (1) כר"ח ז"ל שכתב והא דרב הונא ספק היא דהא פריק כל מה שהקשו עליה:

Voir la correction du Beit Yossef ci-après (1)

Programme du mercredi

טור אבן העזר הלכות קידושין סימן כו

[...] ואפי' אם הכניסה לחופה אינו קונה להיות כאשתו ור"ח כתב שאם הכניסה לחופה צריכה גט מספק
[...]

בית יוסף אבן העזר סימן כו

ב ומ"ש ואפילו אם הכניסה לחופה אינו קונה להיות כאשתו ור"ח כתב שאם הכניסה לחופה צריכה גט מספק. בריש מסכת קידושין (ה.) אמר רב הונא חופה קונה מקל וחומר ומסיק דאיתא מבייביא משלשתן מכסף ושטר וביאה ופריך תלמודא מה להצד השוה שבהן וכו' ושני רב הונא ופריך רבא על מילתיה דרב הונא שתי תשובות ושניהו אביי.

וכתב **הרא"ש** (סי' א) פסקו התוספות (שם ה: ד"ה חופה, יבמות נז: ד"ה רב) דלא כרב הונא מדפריך סתמא דתלמודא לעיל (ג.) לרב הונא דאמר חופה קונה משמע דרב הונא אמר הכי ולא סבירא לן כוותיה וגם הרי"ף לא הביא דברי רב הונא משום דסבירא ליה דלאו הלכתא נינהו וכן פסק הרמב"ן ז"ל (ה.) ד"ה כתב רבינו) דלא כרב הונא דהקשה רבא על דבריו אף על גב דשניהו אביי הלכתא כרבא ועוד דשינויי דאביי לאו אליבא דהלכתא סלקי לזה הסכימו כל הפוסקים **ודלא כר"ח** שכתב והא דרב הונא ספק הוא דהא פירק כל מה שמקשו עליה עכ"ל.

והר"ן (א סוע"א) כתב בגמרא (ג.) מעיקרא הכי אמרינן מניינא דרישא למעוטי מאי למעוטי חופה כלומר דדוקא בג' דרכים הללו נקנית אבל אם נכנסה לחופה אינה מתקדשת בכך ולרב הונא דאמר חופה קונה מקל וחומר למעוטי חליפין והרי"ף לא כתב מאי דאמרינן בגמרא דמניינא דרישא למעוטי חופה וכתב דלמעוטי חליפין אתי כדאמרינן בגמרא אליביה דרב הונא ואף על פי כן לא כתב לדרב הונא דאמר חופה קונה מק"ו וסובר הרמב"ן דרפויי מרפיא בידיה וכדברי ר"ח שאמר דספיקא היא משום דאפריק אליביה דרב הונא בגמרא כל מאי דאקשו עליה ומיהו ליכא למיסמך עלה לגמרי מדאמרינן בגמרא מניינא דרישא למעוטי מאי למעוטי חופה ולפיכך הסתלק מן הספק ולא כתבה לדרב הונא ולא כתב ג"כ מאי דאמרינן דמניינא אתי למעוטי חופה **אבל מר יהודה גאון ז"ל כתב בפסוקות שלו דליתא לדרב הונא וכ"כ בעל הלכות גדולות ז"ל ודומה לי שאף הרי"ף (א.) כך היה דעתו שמכיון שהביא משנתנו שנשנו בה ג' דרכים ממילא משמע דגמרא הכי נקיט דחופה אינה קונה שאי אפשר לטעות ולומר שחופה תהא מכללן אבל חליפין מתוך שאיפשר לטעות ולומר שאף הם קונים מדין כסף לפיכך הוצרך לכתוב למעוטי חליפין ולא מצאתי גם כן להרמב"ם ז"ל שפסק בחופה ודבריו (אישות פ"א ה"ב) מטין שחופה אינה קונה **אבל מאחר שר"ח מספק אותה עלינו אי אפשר להקל בה עכ"ל:****

וגם הרשב"א כתב בתשובה (ח"א) סימן אלף רי"ט שיש לחוש לדברי ר"ח שהוא רב ומובהק וכל שכן בדבר שבערוה:

Programme du jeudi

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כו סעיף ב
אם הכניס אשה לחופה, אינה מתקדשת בכך. וי"א שהוא ספק.

ביאור הגר"א על שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כו סעיף ב

יא) וי"א. דאע"ג דרבא אקשי עליה הא שניהו אביי וסברא הראשונה ס"ל כיון דרבא לא ס"ל הלכה כרבא ועוד דשינוייא דאביי לאו כהלכתא נינהו דהא דשני מלתא דכתיב בהדיא הרי מיתת היבם דילפינן שם י"ד א' ג"כ מק"ו תנין במתני' והא דשני ר"ה נמי ה"ק כו' הוא כר"ט כמ"ש תוספת בד"ה חופה כו' וי"ל כו' וכן סתמא דגמרא שם ג' א' מנינא דרישא כו' ולר"ה כו' ש"מ דליתא לדר"ה [...].

לבוש אבן העזר סימן כו סעיף ב

משא ומתן יש בגמרא פרק קמא דקידושין [ה ע"א] אי חופה לבדה הוה כמו כסף ושטר וביאה שיתבארו בסמוך שאשה מתקדשת בהן, ואשה מתקדשת בחופה כמו באלו השלשה או לא. ולדברי קצת לפי פירושם שיטת הגמרא עלתה המסקנא שאין חופה דומה להם מחמת כמה פירושות ואינה קונה, ולפי פירוש קצתם נתיישבו הפירושות והרי היא דומה להם וקונה, ולא איפסיק הלכתא לא כמר ולא כמר, לפיכך המכניס אשה לחופה בלא קידושין הרי זו ספק מקודשת.

ברכי יוסף אבן העזר סימן כו ס"ק ב

ב. דין ב. אם הכניס אשה לחופה וכו'. הרב עצמות יוסף (קדושין ה א) כתב דר"ח פסק כרב הונא (קידושין שם). וראיתי ברוב הפוסקים הסכימו להחמיר כר"ח. עכ"ל. וק"ק דהרא"ש (קידושין פ"א סי' א) והרשב"א (ח"א סי' ריט) והר"ן (קידושין א סוע"א) כתבו דרבנו חננאל מספקא ליה. ומ"ש דרוב הפוסקים הסכימו להחמיר כר"ח, הרי הרא"ש כתב דכל הפוסקים הסכימו דלא כר"ח. והרשב"א בתשובה סי' אלף רי"ט, כתב שיש מן הגדולים שפסקו דלא כר"ח. ושוב ראיתי למהר"ש יונה סי' נ"ח, שהעיר קצת בזה. ועמ"ש מהרי"ט בחידושו על הרי"ף, דיש לגמגם קצת במ"ש על הר"ן. ומ"ש הרב הלבוש בטעם המחמירים אינו מכוון. ודוק.

ערוך השולחן אבן העזר סימן כו סעיף טו

חופה בלא קדושין אינן כקדושין כן הסכימו רוב רבותינו ואפילו היא טהורה דיותר משלשה קניינים לא מצינו באשה וכן משמע מריהטא דסוגית הש"ס ריש קדושין אמנם יש מרבותינו שכתבו דהוי ספיקא דדינא וצריכה גט מספק וכן פסקו בטור וש"ע ולכן אם קבלה קדושין מאחר צריכה גט משניהם [...].

פתחי תשובה על שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין

סימן כו סעיף ב

סעיף ב (ג) וי"א שהוא ספק. עיין בס' **שעה"מ** פ"י מהל' אישות בקונ' חופת חתנים סעיף א' שהאריך בענין זה וכתב להוכיח שגם דעת רש"י ז"ל כן הוא דהלכה כרב הונא וכדעת ר"ח וגם הטור נראה שדעתו ז"ל לחוש לדברי ר"ח אף על פי שהרא"ש ז"ל אביו לא שמיע' ליה להא דר"ח מ"מ איהו חש ליה ומאחר שכן הוא ודאי שכן ראוי להורות ע"ש

ושם בסעי' ב' כתב דאפי' רב הונא לא קאמר אלא דחופה קונה היינו לשויה ארוסה ולא שגומר לשוי' נשואה וכן הוא דעת שו"ת פני יהושע הובא בס' ישועו' יעקב ע"ש) ודלא כמהרש"א ז"ל בשמעתין שכל דלר"ה כשם שקונה כן גומרה אף בתחלה דז"א ונעלם ממנו דברי התו' בפ' הבע"י וכן מבואר מדברי הטור דלענין להיות כאשתו אין שום ספק בדבר אלא דהספק הוא אם צריכה גט ע"ש.

ושם בסעיף ג' כ' דלפי מה שאנו חוששין לסברת ר"ח לאו דוקא בבתולה הדין כן אלא ה"ה באלמנה הגם דלכאורה איכא למימר דבאלמנה ודאי חופה לחוד אינו קונה כיון דר"ה יליף דחופה קונה מק"ו מאחר שגומר אינו דין שקונה וא"כ הרי דעת כמה פוסקים דחופה באלמנה אינה גומרת אלא בביאה (עב"ש סי' ס"ד סק"ו) וכיון שכן אית למימר דיו מה חופה גומרת בבתולה ולא באלמנה אף קונה בבתולה ולא באלמנה מ"מ י"ל דסברת ר"ח שחשש לדר"ה הוא משום דאע"ג דעל הק"ו איכ' למיפרך (וכמ"ש התו' שם בד"ה חופ') מ"מ איכא למילף במה מצינו מכסף ושטר וביאה ולפ"ז גם באלמנה קונה דומי' דכסף ושטר וביא' שקונין אף על פי שאין גומרין וכיון שכן נראה דאפי' באלמנה יש לחוש לקדושין כסברת ר"ח עכ"ד ע"ש.

ושם בסעיף ד' התחיל עוד לחקור בענין אם קידשה ע"י חופה בעודה נדה אם יש לחוש לקדושין. אמנם לא מצאתי בדבריו שם מסקנ' לדינא בזה כי כל דבריו שם בזה הסעיף הוא רק לפלפל בדברי הרמב"ם (שהובא בש"ע לקמן סי' ס"א) דס"ל חופת נדה לאו חופה היא ולא חשיב' כנשוא' וליישב הקושיות שהקשו עליו. ואכתי מבעי' לן נהי שאינו גומר אפשר דקונה לענין לחוש לקדושין דלכאורה זה דמי לחופה באלמנה שהעלה הוא עצמו ז"ל בסעיף הקודם דאף שאינו גומר לדעת כמה פוסקים מ"מ יש לחוש לקדושין וכמו שהובא לעיל בשמו ה"ה הכא. ואפשר לומר משום דאיכא הרבה דיעות בין הראשונים בעיקר מהות החופה מה היא וכאשר האריך הרב הנ"ל שם בסעי' ט' ודעת הרמב"ם ז"ל ואיכ' מ"ד שכל הר"ן בריש כתובות הוא דחופה היינו יחוד הראוי לביאה וכן הוא דעת המחבר בש"ע לקמן סי' נ"ה ס"א וכן הוא דעת המרדכי ומהרי"ל שכתב הב"ש בסי' ס"ד סק"ו וא"כ כשהיתה נדה בודאי לא היה חופה כזו דהא אסור להתיחד עמה (אם לא שעבר ונתיחד עמה וזהו מציאות רחוק ועב"ש בסי' ס"א סק"ב ומ"ש עליו הרב הנ"ל בסעי' ט' שם) אפשר לומר דא"צ לחוש לקדושין כלל כיון דגוף דין זה אי חיישינן לדר"ה רוב הפוסקים חולקים ע"ז ואף אי חיישי' לה אפשר דהעיקר כהפוסקים הנ"ל דאין זה חופה כלל ובפרט שגם דבר זה אינו ברור כ"כ לומר דלרב הונא אף שאינו גומר מ"מ קונה. ולא דמי לחופה באלמנה שחשש הרב בסעיף הקודם להחמיר דשם איירי שהיה חופה גמורה דהיינו יחוד הראוי לביאה וכמבואר מדבריו להדיא במה שתלה דין זה בדברי הפוסקים דס"ל דאלמנה אין לה חופה כלל רק ביאה ולא תלה זה בדברי הפוסקים דס"ל דאלמנה אין לה חופה גרידא רק יחוד הראוי לביאה א"ו דמיירי כשהיה יחוד הראוי לביאה דהיא מקרי חופה לכל הדעות אבל כשלא היה יחוד גמור דאיכא כמה דיעות דאין זה חופה כלל א"צ לחוש כלל וצ"ע:

Liste des 132 Souguiot étudiées sur Matmidim

H'AGUIM				
Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. 45. Ner Ich oubeto 111 - 113. Le Chamach	Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek	Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets 127. Hamets immangeable	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid
BRAKHOT				
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot	10. Les Brah'ot de consommation 11. Brakha Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen	18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin	42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
SOUGUIOT GENERALES				
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour	51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
CHABBAT – Melekhet Mah'chevet		Chabbat – Les Derabanan	H'OUPA VEKIDOU SHIN	
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 110. Nerot Shabbat 128. Kabalat Shabbat avancée par le Kahal	130. Piléguèche 131. Mariage civil 132. H'oupa Kona	
HACHKafa - PENSEE JUIVE	EVEN HAEZER	YOREI DE'AH	H'OCHEN MICHPAT	
81 à 84. Tsaar Baalei Haim 129. Kavod Habriot	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	114 – 117. Adam Hamazik Béoness 118 -121. Th'ilato bépchia vessofo béoness	122-126. Néfech bénefech